

AVANTGARDEN

8. januar 1942.

KRIGENS MENING ²

Hvorfor bedømmes det organiserte masse mord, krigen, på en annen måte enn mordet på det enkelte individ? Det kan vel hende at mange har stilt seg selv dette spørsmålet, men det er sikkert få som har funnet noe tilfredsstillende svar. For egentlig er det jo ingen forskjell. Begge deler er overlagt utsletting av menneskeliv.

Og allikevel. Krigen kan være noe annet når den er en rettferdig befrielseskrig som den demokratiene fører mot de fascistiske overfallsmennene. Krigen er her det siste fortvilte middel for å befri oss fra undertrykkelsen, slaveriet.

Vårt mål er freden, en varig fred. Men også fascistene snakker om fred som målet for sin krig, en tusenårig fred til og med. Dersom vi idag anerkjente deres lære om herre- og slavefolk og underkastet oss den, da ville verdenskrigen være slutt fra idag av. Hitlers fred ville være gjennomført, kanskje for menneskealdre, hvem vet. Tyskerne som herrefolket, vi andre som slaver og livegne. Men nettopp fordi vi regner en slik fred for et større onde enn selve krigen, kjemper de allierte for sin sak, og vil fortsette å gjøre det til seiren er vunnet.

Men samtidig trenger det seg fram et krav fra dypet av menneskesinnet, et krav om at denne krigen må bli den siste. At det må finnes et middel som for alltid kan demme opp for krigens ville gru.

Og det fins et slikt middel — demokratiet. Ikke det vesteuropeiske demokrati som vi kjenner det fra tiden etter førrige verdenskrig. Det har ikke maktet oppgaven sin. Selv Tyskland hadde jo sitt demokrati under Weimarrepublikken, men det var et ufullstendig demokrati. Det manglet selve grunnmuren. Hele apparatet med Folkeforbundet som for alltid skulle gjøre krigen overflødig, hvilte på sand. Bølgene skylte grunnen vekk under

det, For riktignok var det tankefrihet, talefrihet, religionsfrihet og mye annet som et lykkelig samfund ikke kan undvære. Men det økonomiske demokrati var der ikke. Menneskene hadde ikke frihet til å leve i forhold til det de skapte, eller til det de hadde vilje eller evne til å skape. Arbeidsledighet og økonomisk undertrykkelse fikk uhindret lov til å forgifte den enkeltes og samfunnets vilje til fred, undergrave den molo som krigsvanviddets brottsjø skulle ha strandet mot.

Derfor må det nye demokratiet bli et annet enn det som var. Det må inneholde det solide økonomiske grunnlaget som sikrer individ og samfunn mot krisenes og konjunktorenes lunefulle spill. Det må en gang for alle gjøre slutt på kjøpekraftproblemet og det meningsløse forhold at sult og fattigdom eksisterer side om side med fulle lagre, overflod og fråtseri. Et slikt mål vil gi også dette inferno av menneskelig lidelse og elendighet som vi nå gjennomlever, en mening.

Hirdens beryktete rassia i begynnelsen av des. er foreløbig dysset ned. Det viste seg da rassiaen ble stoppet av det meget forbitrete Reichskommisariat, kunne hirden fremvise skriftlig tillatelse fra selvsamme institusjon til å foreta sin aksjon. Her er det orden!

Vi gjentar: Matlagre over en viss størrelse vil snart bli beslaglagt. Gi ikke noe til våre fiender. Del heller ut til de landsmenn som allerede lider nød. Gjør det straks.

Når du får illegalt materiell, så prøv aldri å finne ut hvem som lager det eller hvem som har sendt dig det.

ÖSTFRONTEN

Begivenhetene på Østfronten viser at det har lyktes russerne å gjennomføre sitt forsvar slik som det i store trekk sansynligvis var planlagt. Den røde armé hadde ikke sin hovedtyngde ved grensen, det ville ha vært for risikabelt. Hitler rådet over verdens kanskje mest effektive militærapparat, en hær og flyvp. som da omtrent bare hadde seire bak seg. Fascistenes plan var med sin bevegeskrig - gjennom lynsnare angrep og gjennombrudd å renne den røde armé over ende.

Dette lyktes ikke. Russerne fordelte sine styrker i dybden og kjempet med fanatisme for hver tomme av arbeiderstatens jord, men trakk seg bestandig tilbake i tide før fascistene kunne rette noe avgjørende slag.

Men det er ikke riktig å si at russerne bare drev en tilbaketrekningspolitikk. Den røde armé leverte store slag og tilføyet fienden voldsomme tap av materiell og soldater.

Men nasistene nådde ikke sine mål, og i de fantastiske slag foran Moskva ble den tyske hærs offensive kraft brutt. Istedenfor å være den angripende, er Hitlers armé tvunget til fortvilet forsvar. I den siste måned har den røde armé hver dag kunnet melde om nye seire. Fascistene tvinges tilbake og etterlater seg store mengder våpen og materiell.

Frontlinjen går i nord like ved den finske grense. Tross gjentatte bombeangrep har det ikke lyktes fascistene å tvinge ruseerne tilbake. Tvert imot er det meldt om russisk press i Petsamoavsnittet.

Lenger sør forsøkte fienden å trenge til Soroskaja ved Kvitehavet, og derved bryte jernbaneforbindelsen mellom Murmansk og Arkangelsk. Dette misslyktes og fienden står minst 150 km. fra byen.

I russisk Karelen erobret de finsk-tyske

nasitropper Petrosavodsk for 2 måneder siden, men er siden ikke kommet lenger. Fronten strekker seg her ned til elva Svir, hvor det meldes om sterke russiske angrep.

Stort sett er ikke stillingen i det nordlige frontavsnitt forandret de siste 5 uker, men initiativet ligger hos russerne.

Mellom Leningrad og Ilmensjøen hadde fascistene laget en dyp kile til Tishvin. De lå ved Neva, og hadde besatt Schlüsselburg og Valkov ved Ladogasjøen. Hele denne sektor er nu gjenerobret av russerne, og det meldes om harde kamper ved Novgorod.

Ved Moskva har de russiske angrepene vært kraftigst. NV. for byen er fienden trengt tilbake mot Rshev, og bl. a. er byen Staritsa erobret tilbake, likeledes Volokolamsk. Rett vest holder nasistene fremdeles Moshaisk, men russerne trenger fram på begge sider, og har tatt Rusa n. for byen og Borovsk i s. Litt lenger sør den viktige byen Kaluga tatt etter meget harde kamper, og med en veldig knipetang truer russerne fiendens cirka 100 000 mann som står ved Mosaik.

Fra Kaluga går frontlinjen omtrent rett i en avstand av omtrent 25—30 km. fra Orel, Kursk, Karkov, Stalino. Russerne presser her langsomt fram, og har særlig i Donetsområdet tvunget fienden tilbake med voldsomme tap.

På Krim forsøkte fascistene de første dagene i jan. en forgjeves offensiv mot Sevastopol. Russerne utførte samtidig den bedrift å besette Kertshalvea, Feodosija 100 km. lenger vest, og fortsetter framrykningen langs kysten.

Russerne har erobret store landområder. Taktikken er ved stadige angrep aldri å la fienden få fred. De har herredømmet i luften, og setter inn store avdelinger og fallskjermtropper som ved Mosaik.

Kineserne har nå overtaket i provinsen Hunan. Etter de siste dager forgjeves 10 ganger å ha forsøkt å storme byen Tschangscha ble de definitivt slått tilbake av kineserne, meldes i kommunique 5. jan. Japanerne hadde 6-7000 falne.

Etter landgangene på kysten har tyskernes redsel for invasjon vokset. Vi har mottatt melding om at de f. eks. på Sundaisøra har tatt giler blant befolkningen som vil bli skutt hvis det blir gjort landgang der.

Til hva folkeretten sier om slikt.

I serien av foredrag av nobelpristagere som sendes i Loddon radio, talte 4.-1. den verdenskjente fysiker, professor Einstein:

Den tekniske utvikling vil tvinge menneskene til en enhetlig organisasjon. Det er ønskelig, men ikke gjennomførlig, sier mange. Men jeg vil si: er det ønskelig så er det også mulig. Verden må styres av en enhetlig makt, som om på bekostning av de enkelte lands suverenitet, kan gjennomføre sine formål. Ellers vil menneskeheten også i fremtiden være utlevert til røverstater som Tyskland og dets lærling Japan.

Med røverstater mener jeg slike stater som i hele sin oppbygging og styresett er innstillet på krig, og som i fredstid innretter hele sitt vesen på nye kriger.

Til slutt noen ord om Russland:

Mange har stilt Russland og Tyskland i samme klasse. Det er galt. Den statsform som er i Russland, og som vi på enkelte punkter har kritisert, skyldes dels utlandets holdning og dels oppbyggingsarbeidet.

Russland var Folkeforbundets mest loyale medlem, noe som også viste seg da Italia overfalt Etiopia.

Russlands anfall på Finland og Randstatene var riktig, og et ledd i forsvaret mot Tyskland.

Russland vil danne et viktig ledd i de kommende tider.

Julepakkene «fra Hitler» med norsk mat til de tyske soldater ble ikke i år sendt med julebåt fra Drøbak — fjorben er for usikker.

De nye tøykortene i Tyskland — som allerede er i bruk — gjelder 4 måneder lenger enn de foregående. Samtidig er antallet punkter forminskert fra 150 til 120. D.v.s. at tøyrasjonen er nedsatt med 40 pst.. I virkeligheten ennå mer, da enkelte ting som arbeidstøy og hatter nå er kommet inn under rasjoneringen.

Kortene gjelder for 16 måneder. En dress tar fra 80 — 100 punkter og en frakk 90. Når en kjenner kvaliteten av de tyske tøyer, forstår en best hvordan tilstanden er.

Diskuter aldri årsaken til en arrestasjon, mange fengsles på misstanke, idet man man håper på «beviser» gjennom snakk.

Den norske kaptein Martin Lyngø falt i kampene ved Måløy. Han deltok i felttoget i Norge, og var også med i Lofoten. Han levde og døde som en helt.

3.-1. melte nasistene om en ny henrettelse. Det var Harry Svendsen fra Finmark som falt for vår sak.

LIBYA: De alliertes offensiv i Libya, som til å begynne med gikk litt trått, har nå resultert i at fascistene er kastet ut av Cyrenaika. General Rommels arme er kastet tilbake til Tripolitania, og kampene foregår nå innerst i Syr ebukta ved Agedabia. Enkelte nasitropper ble innesluttet ved Bardia og Sollum ved den egyptiske grense. Da Bardia falt den 2. jan. etter et stormangrep, meldte nasikommunikasjonene bare: Ingen større kamper i Libya på bakken. Mens forholdet er at det alene i Bardia ble tatt ca. 7000 fanger, derav 1000 tyskere. Samtidig ble 1200 britiske soldater befridd.

Kampene i Libya har vært meget voldsomme, og tapene er store på begge sider. Det ser imidlertid ut til at general Rommel har klart å trekke tilbake en stor del av sine tropper og materiell, og kampene vil fortsatt bli meget hårde. Fascistene har hatt en foreløbig mangel på bensin, og måtte på flere flyplasser ødelegge egne maskiner for at de ikke skulle falle i hendene på motstanderne.

Siste 6-1: Russernes angrep tar karakter av offensiv. Nasistene henter forsterk. fra Polen og Tyskl., all sivill trafikk innstilt i Polen. Russ. angrep mot Orel og Rshév. Ved Leningrad er 750 kvkm. gjenerobret på 5 dager. Fortsatt framgang på Krim. Japansk jager senket ved Philep., 3 fulltreffere fra fly på jap. slagskip.

Den 20. des. kunne de fascistiske bødler melde om 11 nye fullbyrdede dødsdommer over nordmenn.

Det norske folk knytter nevene i forbitrelse og sorg, men ennå er ikke tiden kommet til hevn. Vi vet bare at for hvert mord disse stymperne gjør, er nye hundreder av nordmenn beredt til å gå inn i rekkene.

Det norske folk er sveiset sammen til en front rettet mot NS. I denne front har statsfunksjonærene en meget framskutt og viktig stilling. Dette er nasilederne klar over, og lokker, truer og raser for å vinne terrenget på denne del av hjemmefronten. I sin tale i Bergen truet «føreren» med å tilintetgjøre de tjenestemenn som ikke bøyet sig.

For å vise hvad som foregår på de enkelte arbeidsplasser og hvilke metoder n. s. benytter sig av skal vi ta noen eksempler fra Postverket. Ca. 50 funksjonærer er her avsatt fra sine stillinger. Den beryktete postmester Svein Svendsen fra Lange-sund ble ansatt som postdirektør etter at den gamle var avsatt. Postmester Torp i Oslo lot seg ikke skremme og måtte vike plassen for ns-mannen Andersen som var postmester på Rena (landets minste p.kontor). Snipp-Andersen, som han også kaltes var tilsatt som ny ordfører på Rena og gjorde sig bemerket ved å få arrestert en del arbeidertillitsmenn i bygda. Malthesørensen — en assistent i Poststyret — kjent for sin narraktighet og udulighet gikk for kort tid siden inn i n.s., og rykket fluksens opp i en sekretærstilling, for noen dager senere å bli ytterligere forfremmet til postinspektør. Dette triumferat danner kjernen i den nye ns-gruppe av postfolk. Gruppen, som teller tolv mann, har nå — etter ordre fra høyere hold — planlagt å kreve loyalitetserklæring av de enkelte funksjonærer. Avskjedstrusselen skal anvendes. Posttjenestemennene har besluttet å slå angrepet tilbake med en like lydende erklæring: «Jeg vil utføre det postale arbeid like samvittighetsfullt som hittil, men vil ikke ta noe politisk stand-punkt.»

LANDGANG

Britiske og norske troppeenheter gjorde 27. des. vellykket landgang på Vågsøy, 20 mil n. for Bergen. Krigsskibene skjøt istykker de tyske befestningene, og mens området var røklagt gjorde mindre troppeenheter «commandos» landgang.

Den tyske besetning ble tilintetgjort etter hard kamp, den hadde 120 falne, og resten, 95, ble tatt med som fanger sammen med 9 quislinger.

6 handelsskip, 2 vepnete trålere og en vepnet slepebåt, til sammen 15 650 brt. ble senket. Videre ble en fabrikk som tilhører en n.s.-mann sprengt i luften.

Herdla flyveplass ved Bergen ble bombet, hvor hangarer og et fly ble satt i brand. En fiendtlig konvoy ble også angrepet, minst et skip senket.

Tyskerne tapte 4 fly mot 11 britiske. Den britiske flåten led ingen tap. Aksjonen må i første rekke kunne oppfattes som utprøving av taktikk for invasjon.

Torsdag den 31/12 meldte London om nye aksjoner ved norskekysten, denne gang i Lofoten. Større flåteenheter med britiske, polske og norske tropper blokkerte flere dager transporten nordover, og gjorde landgang 4 steder (Løddingen). 1 fiendtlig fly ble skutt ned og 1 fiendtlig skip ble senket. Det ble tatt tyske soldater og quislinger til fange.

Det ble bunkret i norsk havn.

De alliertes flytap i 1941 utenom østfronten, oppgis til 2200 mot 4000 nasifly. I hele krigen er 8900 nasifly (utenom østfronten) skutt ned mot 3900 allierte. På østfronten har nasistene tapt 5000 fly.